

La presentado del Congrés Català de Geografia

1. Conferències i presentacions

El **dimecres, dia 6 de febrer de 1991**, al local de la Fundació Bosch i Cardellach de SABADELL, s'efectuà l'acte de presentació del Primer Congrés Català de Geografia als mitjans de comunicació de la ciutat de Sabadell. Hi foren presents el sr. Ramon Vall, president de la Fundació, que manifestà el seu convenciment en l'èxit del Congrés, i posà de relleu els lligams que la Institució que representa ha mantingut amb la Societat Catalana de Geografia, organitzadora del Congrés, assenyala el treball dels coordinadors locals, senyores Assumpta Jané —que està efectuant tot el treball bàsic per assegurar el desenvolupament correcte de les sessions que es preveu celebrar a Sabadell— i Montserrat Cuixart, vocal de la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia i representant del Comitè Organitzador del Primer Congrés Català de Geografia.

També hi assistí el president Lluís Casassas i Simó que va explicar què s'entén avui per «geografia»; perquè s'ha convocat el Congrés i perquè s'ha inclòs Sabadell entre les ciutats catalanes on s'efectuaran les sessions, i quin és el programa del Congrés i què s'espera que sigui el seu curs i les seves conseqüències científiques.

Assistiren en aquest acte de presentació representants de Ràdio Sabadell, de Televisió de Sabadell i el senyor Ache del Diari de Sabadell, òrgans que l'endemà dedicaren sengles informacions al Congrés.

* * *

El **divendres, dia 8 de febrer** tingué lloc a la Sala d'Actes de l'Ajuntament de la SEU D'URGELL una sessió de presentació del Congrés Català de Geografia. Presidí l'alcalde de la Seu senyor Joan Ganyet, que donà la benvinguda a la professora de la Universitat de Barcelona, Roser Majoral, membre del Comitè Organitzador del Congrés, i al senyor Lluís Casassas, president de la Societat Catalana de Geografia.

Entre els assistents es trobaven el director del Centre de la Universitat a Distància de la Seu, el director del Seminari de Geografia i Història de l'Institut de Batxillerat, el Cap Territorial de Conservació de Monuments de la Generalitat de Catalunya, la presidenta del Consell Comarcal, l'arquitecte municipal, etc.

Després de les paraules introductòries de l'alcalde Ganyet, intervingué el doctor Casassas que explicà els motius que justificaven la celebració d'aquell acte de presentació del Congrés, parlà del contingut del seu programa i invità a tots a participar en les tasques previstes. Després intervingué la doctora Majoral que complementà les explicacions anteriors i manifestà alguns punts de vista des de l'àmbit de l'anàlisi regional, al qual ella està adscrita.

Finalment, els assistents feren diverses preguntes i exposaren el seu desig que en futures ocasions es considerés la conveniència d'incloure la Seu d'Urgell —com a centre major de les terres del Pirineu— entre les ciutats que acullin els actes principals.

* * *

El dilluns, dia 11 de febrer, el doctor Casassas intervingué en l'emissió «Comarques» de TV3 per presentar el Congrés Català de Geografia i glossar-ne el programa. El professor Casassas exposà els motius de la seva convocatòria, els objectius que es pretenen i el perquè el Congrés celebrarà actes a nou ciutats de Catalunya, a més de Barcelona.

* * *

El mateix **dilluns 11 de febrer**, al vespre, al Centre de Lectura de REUS tingueren lloc dos actes. En primer lloc una presentació del Congrés a la premsa local i comarcal, en el decurs de la qual el sr. Lluís Casassas explica els motius que han portat a la convocatòria d'aquest congrés, tot fent un breu repàs a l'evolució de la geografia com a ciència de compromís.

Els geògrafs Lluís Casassas, Jordi Martí i Enric Bertran, durant la conferència de premsa al Centre de Lectura de Reus

Després, es féu un acte públic amb la presència del president de la Secció de Geografia del Centre de Lectura, del senyor Lluís Casassas, del secretari de la Comissió Organitzadora del Primer Congrés, senyor Enric Bertran, i del professor Jordi Martí de l'Estudi General de Lleida. El president de la Secció de Geografia pronuncià unes paraules introductòries a les quals seguiren les de la intervenció del senyor Martí, que explicà la formació de la geografia catalana des de finals del segle XIX fins els anys trenta, i les del professor Casassas que parlà de la institucionalització de la geografia, dels seus objectius actuals i com serà i què s'espera del Primer Congrés Català de Geografia.

En la preparació de l'acte havia pres part principal el senyor Joaquim Besora, del Centre de Lectura. L'endemà, la premsa es féu ampli ressò dels actes.

* * *

El dissabte, dia 16 de febrer, al vespre, a la Sala d'Actes de Can Genis, de l'Ajuntament de PALAFRUGELL, tingué lloc un acte de presentació del Primer Congrés Català de Geografia. Presidiren l'acte, l'alcalde de Palafrugell, senyor Lluís Medir, el regidor d'urbanisme, el professor Lluís Riudor, de la Universitat Autònoma de Barcelona —que parlà de l'evolució de la geografia i de la nova valoració de l'enfocament regional—, les professores del Departament de Geografia de l'Estudi General de Girona Isabel Salamana i Margarida Castaner —que parlaren de la identificació de la jerarquia, de les unitats territorials bàsiques al Bisbat de Girona—, i el professor Lluís Casassas, que explicà com entenia que hauria d'ésser una organització territorial operativa i eficaç. El sr. Medir, l'alcalde, en va fer unes conclusions, aplicades al cas de Palafrugell.

Finalment, es parlà del Primer Congrés Català de Geografia i s'establí un col·loqui força animat en el qual intervingueren alguns dels assistents a l'acte. Hi havien fet acte de presència periodistes locals i l'emissora de televisió de Palafrugell.

En la preparació de l'acte havien pres part principal el sr. Joan Nogué, professor del Departament de Geografia de l'Estudi General de Girona, la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Palafrugell, la sra. Mª José Gallan i la sra. Maria Crehuet del Departament de Cultura.

* * *

El dilluns, dia 18 de febrer, a la tarda, tingué lloc a la Casa Elizalde del Districte Municipal de l'EIXAMPLE DE BARCELONA, un acte de presentació del Congrés. El professor Oriol Nel·lo, de l'Institut d'Estudis Metropolitans, explicà la transformació de la geografia a través de l'evolució dels mapes; en posà de relleu les seves finalitats, el que a vegades tenen de bo i el que moltes altres vegades convindria modificar. Després, el professor Casassas parlà de com la geografia esdevé un instrument per modificar la realitat; de com un debat obert pot ajudar a fer-ho i, d'aquesta manera, va enllaçar amb les raons que explicaven del Congrés.

Finalment, hi hagué un col·loqui on intervingueren alguns dels assistents que omplien totalment la sala. S'hi veieren, Pau Alegre, Rosa Batlle, Enric Bertran, Vicenç Bieta, Joaquim Cabeza, Josep M. Carreras i Puigdengolas, Montserrat Cuxart, Pere Gallés, Arlinda

Garcia, M. Jesús Marquès, Xavier Mateu, Enric Mendizàbal, Francesc Nadal, Rafael Rosaura, Elisabet Sau, M. Teresa Serra, Enric Sorribes, Concepció Sugranyes, Pura Tomàs entre molts d'altres.

El senyor Santi Costa, coordinador del Districte de l'Eixample, havia tingut cura de l'organització d'aquest acte, amb la col·laboració d'Àngels Nogué, del Consell del Districte.

* * *

El divendres, dia 1 de març se celebraren a TORTOSA diversos actes de presentació del Primer Congrés Català de Geografia.

A migdia, hi hagué una roda de premsa on assistí el senyor Casassas i representants de la ràdio i de la premsa locals, per anunciar el Congrés. Aviat la conversa girà a l'entorn dels problemes plantejats per l'organització d'una vegueria de les terres de l'Ebre. A quarts de dues tingué lloc una entrevista en directe a la ràdio local. Es parlà del Congrés i de diferents aspectes de la divisió territorial de Catalunya, els seus fonaments teòrics i la seva aplicació pràctica.

Al vespre, a la Sala d'Actes de l'Institut de Batxillerat de Tortosa, se celebrà un acte públic que tingué dues parts. En primer lloc, el professor Casassas presentà el Congrés i n'explicà els motius i el que s'esperava d'ell.

A continuació, hi hagué una taula rodona amb un títol genèric: *L'ordenació territorial de Catalunya: Quin país volem?*. Moderà Lluís Margarit, professor d'Història de l'Institut. Parlà, després, l'arquitecte Manuel Ribas i Piera, que explicà una concepció del territori català com un conjunt de ciutats interconnexionades. Seguidament, el professor Casassas parlà de la visió d'unes entitats supramunicipals considerades com l'esquelet del territori de Catalunya. Finalment, el professor Max Cahner, que s'incorporà tard a l'acte, exposà els seus criteris sobre l'organització territorial de Catalunya, molt més d'acord amb una concepció clàssica.

El debat, en el qual intervingueren el sr. Ferran Buera, director de l'Institut, el president de l'Institut d'Estudis Dertosencs, l'alcalde de la ciutat i d'altres concurrents, fou llarg i animat.

Manuel Ollé, professor de l'Institut havia contribuït a l'organització d'aquests actes de manera decisiva.

* * *

El dilluns, dia 4 de març, tingué lloc, als locals del carrer del Paradís, la inauguració d'una exposició de cartografia antiga oferta al Congrés Català de Geografia pel CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. Els mapes exposats, seleccionats pel sr. Narcís Rubcabado, constituïren una bona mostra del fons cartogràfic del Centre. Entre d'altres, assistiren a l'acte inaugural els senyors Enric Bertran, Vicenç Biete, Anna Borbonet, Jaume Busqué, Joaquim Cabeza, A. M. Casassas, Montserrat Cuxart, Montserrat Galera, Jordi Ferrer Pumareta, Anna Mompert, Carme Montaner, etc.

El president del Centre presentà l'exposició dins l'esperit del Primer Congrés i el sr. Casassas com a president de la S.C. de Geografia agrafà la mostra i posà de relleu les relacions estretes que sempre havien existit entre el CEC i els geògrafs catalans. Durant la visita a l'exposició, el sr. Narcís Rucabado —durant el període que durà n'assegurà els comentaris— explicà amb quins criteris s'havien seleccionat els mapes i el valor de cadascun d'ells en la història de la cartografia catalana.

2. Els mitjans de comunicació

Durant aquella setmana, la celebració del Primer Congrés Català de Geografia, interessà els mitjans de comunicació.

5 de març, dimarts, entrevista a Ràdio 4, dirigida per Montserrat Minobis.

6 de març, dimecres, entrevista amb Ignasi Aragay, del diari AVUI (la crònica aparegué en el número de l'endemà, dia 7).

7 de març, dijous, conferència de premsa amb un redactor de La Vanguardia i un altre de l'Agència EFE. Hi assistiren Enric Bertran, Lluís Casassas, Enric Mendizàbal, Joaquim Cabeza i Montserrat Cuxart.

8 de març, divendres, entrevista radiofònica amb Ràdio Maricel, de Sitges. S'aprofità per parlar del Congrés i de la intervenció del doctor Casassas en la redacció del Pla Estratègic del Garraf.

9 de març, dissabte, entrevista amb el periodista Pinol, de La Vanguardia, i amb *Punt Diari* de Girona.

La premsa comarcal (Diari de Reus, Diari de Sabadell, Diari de Terrassa, diaris de Tortosa, Vic, Manresa, Lleida, etc.) dedicà informacions i cròniques relatives al Primer Congrés. A El País va sortir una nota el 8-III.

3. El programa d'actes de Sabadell

El divendres, dia 8 de març, a les set de la tarda, inauguració de l'exposició *Pau Vila, un geògraf sabadellenc a Amèrica*, organitzada per la Fundació Bosch i Cardellach en ocasió del Primer Congrés Català de Geografia. L'exposició s'instal·là a la sala del Casal Pere Quart, de Sabadell. A l'acte inaugural assistiren el senyor Antoni Farrés, alcalde de la ciutat, el senyor Vall, president de la Fundació organitzadora, el president de la Societat Catalana de Geografia, senyor Lluís Casassas i un nombrós grup de sabadellencs interessats. L'exposició fou comentada pel responsable de la selecció de materials i muntatge de la mostra.

A dos quarts de vuit, a l'Auditori del Casal Pere Quart, el doctor Casassas pronuncià una conferència titulada *Consideracions sobre el geògraf Pau Vila*, al final de la qual hi hagué un animat col·loqui.

A la ciutat de Sabadell s'organitzaren altres actes, amb motiu del Congrés de Geografia. La seva relació és la següent:

— Exposició *La immigració a Sabadell, 1940-1970. Material per a una exposició*, organitzada per l'Arxiu Històric de Sabadell (responsable sr. Josep M. Benaül). A la planta baixa del Casal Pere Quart. Oberta del 12 al 24 de març.

— Exposició *Visió actual de la Cartografia*, organitzada per l'Institut Cartogràfic de Catalunya amb una selecció del seu fons cartogràfic. Oberta del 12 al 17 de març. El dia de la inauguració, comentaris per tècnics de l'Institut Cartogràfic.

7 març: Taula rodona organitzada per la Unió Excursionista de Sabadell sobre *El futur dels espais agrícoles i naturals de la plana del Vallès*. Ponents, Pere Ayguadé, diputat al Parlament de Catalunya, Jordi Casso, director general d'Urbanisme, Carme Trilla, cap del Servei d'Estudis de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, i Montserrat Tura, alcaldessa de Mollet del Vallès.

13 març: Taula rodona organitzada per la Jove Cambra de Sabadell sobre *El planejament a Sabadell. Present i futur*. Ponents, Manuel Larrosa, arquitecte, ex-regidor d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sabadell i Pere Vidal, arquitecte, membre de l'equip redactor del nou Pla.

14 març: Taula rodona organitzada per la Unió Excursionista de Sabadell sobre *El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt: Quin model de Parc?* Ponents: Joan-Ignasi Castelló, cap del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, Miquel Sodupe, director dels Serveis Tècnics del Patronat Metropolità del Parc de Collserola i Josep M. Mallarach, director del Parc Natural de la zona volcànica de la Garrotxa.

17 març: Excursió al Parc Natural de Sant Llorenç de Munt, organitzada per la Unió Excursionista de Sabadell. L'excursió, a la qual s'inscrivieren una vintena de persones, va començar a l'indret del Roure Escurçoner, un xic més avall del Coll d'Estenalles, i va continuar per Esquena d'Ases, la carena del Pagès i Coll d'Eres fins fer cap al cim del Montcau (1.052 m). El retorn al punt de partida es féu

per les Sepultures de Coll d'Eres i la Canal de les Teixoneres. En el decurs de l'excursió, que es desenvolupà amb força bon temps, els assistents pogueren fer observacions de caire arqueològic, botànic i ornitològic.

20 març: Taula rodona organitzada per la Jove Cambra de Sabadell sobre *Sabadell, un nou centre?* Ponents: M. Dolors Calvet, regidora de l'Àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sabadell i Marc Manich, arquitecte, president de la Comissió d'Urbanisme de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell.

9 abril: Conferència organitzada per l'Institut Sallarès i Pla del Gremi de Fabricants de Sabadell sobre *Els factors de localització de la indústria tèxtil llanera a Catalunya. Segles XVIII i XIX.* Conferenciant, Josep M. Benaül, historiador i arxiver Municipal de Sabadell.

4. L'exposició dels tres-cents anys de cartògrafs catalans

El dilluns, 11 de març, es va inaugurar l'exposició *Tres-cents anys de cartògrafs catalans (s. XVIII-XX)* a la seu de la Cartoteca de Catalunya, de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat). A l'acte inaugural assistí una representació de l'Institut Cartogràfic, presidida pel sr. Jaume Masó, i, entre d'altres, Vittorio Bonerba, de la Universitat de Bari, Anna Maria Casassas, Montserrat Iglésies, Assumpta Lleó, Enric Lluch, Carme Montaner, etc.

Montserrat Galera, directora de la Cartoteca de Catalunya explicà que la Cartoteca de Catalunya, secció de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, havia preparat amb motiu de la celebració del Primer Congrés Català de Geografia, una mostra de cartografia feta per autors catalans, a partir del segle XVIII.

Tres-cents anys de cartògrafs catalans (s. XVII-XX) volia ser una primera aproximació a la història de la cartografia a partir dels cartògrafs, en aquest cas catalans. Sovint trobem que la bibliografia i les exposicions cartogràfiques s'organitzen en funció d'una àrea geogràfica. Així, en el cas de Catalunya, la manca de tradició en estudis cartogràfics fa que coneguem els cartògrafs estrangers que han dibuixat mapes del Principat i que desconeguem els autors del propi país que han produït cartografia.

La mostra presentada no era ni de bon tros exhaustiva. Les peces s'havien escollit a partir dels fons dipositats a la Cartoteca de Catalunya i en funció d'aquells autors dels quals s'havia pogut trobar informació. Cal remarcar que la manca total d'estudis en aquest sentit es va fer palesa a l'hora de documentar els mapes. En molts casos no es va poder trobar cap dada dels cartògrafs, dibuixants o gravadors catalans. L'elecció dels segles XVIII al XX va venir donada pel fet de ser una etapa en la qual s'incrementa notablement la producció, tot i que, paradoxalment, se'n té menys informació. Amb aquesta exposició doncs, es posava èmfasi en l'aspecte de l'autoria, per tal d'esperonar la realització de futurs treballs en aquest sentit i recuperar una part important de la història de la cartografia a Catalunya: la trajectòria dels cartògrafs catalans.

El president de la Societat Catalana de Geografia, Lluís Casassas, va respondre amb uns mots de regreïment a l'Institut per tota la col·laboració que ha prestat tan generosament per assegurar el desenvolupament òptim del Congrés de Geografia, i a la Cartoteca de Catalunya per la cura amb que ha estat organitzada aquesta mostra.

L'exposició restà oberta tots els dies de la celebració del Congrés, durant els quals els membres de la Cartoteca forniren als visitants totes les informacions que demanaren (ICC).

5. L'exposició de «Fes teu el Delta del Llobregat»

El mateix dilluns 11 de març, a les sis de la tarda, a la galeria alta del Pati de la Casa de Convalescència es va inaugurar l'exposició *Fes teu el Delta del Llobregat*, organitzada per l'Ajuntament del Prat de Llobregat en ocasió del Primer Congrés Català de Geografia. A Tacte inaugural el biòleg sr. Pau Esteban explicà el sentit de l'exposició i el contingut dels plafons, va assenyalar que el Delta del Llobregat és un enclavament bàsic per a les aus migratòries de tota Europa i un regal de la natura a menys de 20 minuts del centre de Barcelona. Va dir que, malgrat això, ara es troba en perill i que se l'ha de defensar i per a fer-ho cal conèixer-lo.

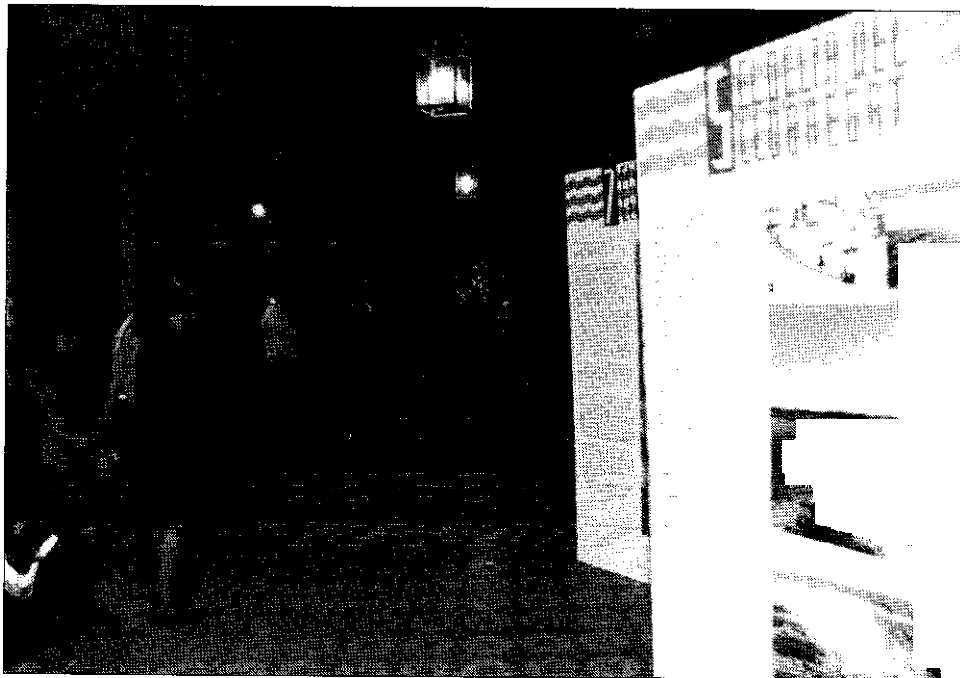
La Generalitat, va continuar dient, ha aprovat el projecte de desviament del riu Llobregat en el seu tram final per tal d'obtenir més superfície terrestre per al port de Barcelona, i ho ha decidit sense fer els estudis d'impacte que marquen les lleis i sense tenir en compte els danys irreversibles que es causaran a una àrea protegida i de gran importància ecològica: El riu desviat afectaria la Reserva Natural i ho faria sense haver escoltat les veus que demostren que el port pot créixer i ho ha de fer sense desviar el riu.

En la seva intervenció, el senyor Esteban va dir que l'Ajuntament del Prat ha desenvolupat un Pla Municipal per al Coneixement del Medi Natural, del que forma part l'exposició que s'inaugurava. A més, l'Ajuntament ha encarregat a la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA) un projecte de conservació, millora i de regeneració de la Reserva Natural amb la finalitat de convertir el delta en una immillorable escola de natura al costat mateix de Barcelona.

A l'acabar la presentació feta pel senyor Esteban, s'inicià amb els assistents un col·loqui interessant i s'estudiaren els continguts dels plafons exposats. Durant tots els dies del Congrés l'exposició fou visitada pels assistents als actes acadèmics i fou el centre de discussions, de petició d'aclariments i de suggeriments.

A continuació el sr. Casassas va respondre tot afirmant que la SC de G sempre havia estat molt sensible als problemes creats a diverses àrees de Catalunya (actuacions en defensa de la zona volcànica d'Olot i dels aiguamolls de l'Empordà, per exemple) i remercià l'Ajuntament del Prat per l'esforç efectuat i per la seva col·laboració en favor del Congrés.

Paul Claval i Josefina Gomez Mendoza visiten l'exposició

La inauguració de l'exposició. El director Pau Esteban durant la seva intervenció